

РОЗДІЛ 5

МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

*Аврамова О.Є.
м. Харків, Україна*

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Розвиток системи житлово-комунальних послуг в Україні на сучасному етапі переживає перехідний період та потребує вдосконалення правового регулювання з урахуванням потреб реального часу. Основними нормативними актами в сфері захисту прав споживача житлово-комунальних послуг є Закони України «Про захист прав споживачів», «Про житлово-комунальні послуги». Вказані нормативні акти визначають зміст правовідносин в сфері надання житлово-комунальних послуг. Проблемам наукового дослідження захисту прав споживачів присвячено наукові праці Ю.В. Білоусова, М.О. Герасимчука, С.А. Косінова, Т.О. Кагал, О.М. Коршаковою, О.П. Письменої, О.Ю. Черняка та інші. Незважаючи на розробленість концепцій стосовно захисту прав споживачів, окремого дослідження правової природи житлово-комунальної послуги, захисту прав споживача житлово-комунальної послуги не проводилось. Тому, виникає потреба визначати засади захисту прав споживачів при отриманні житлово-комунальної послуги.

Для визначення системи захисту прав споживачів в сфері житлово-комунальних послуг, по-перш, звернемось до їх визначення. Житлово-комунальні послуги, відповідно до ст. 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил. Залежно від функціонального призначення житлово-комунальні послуги поділяються на:

1) комунальні послуги (централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів, тощо);

2) послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової те-

риторії, санітарно-технічне обслуговування, обслуговування внутрішньо-будинкових мереж, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо);

3) послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків (балансоутримання, укладання договорів на виконання послуг, контроль виконання умов договору тощо);

4) послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд (заміна та підсилення елементів конструкцій та мереж, їх реконструкція, відновлення несучої спроможності несучих елементів конструкцій тощо).

Вказані послуги об'єднуються наступним функціональним призначенням: забезпечити споживача відповідною послугою та зберегти належний санітарно-технічний стан житлового будинку, квартири, кімнати. Останнє пов'язано з тим, що житло повинно відповідати певним стандартам. Технічні вимоги до нього закріплені у додатку Б «Терміни та визначення понять» ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення»: житлове приміщення – опалюване приміщення, розташоване у наземному поверсі, призначене для цілорічного проживання і яке відповідає санітарно-гігієнічним вимогам щодо мікроклімату і повітряного середовища, природного освітлення, допустимих рівнів нормованих параметрів відносно шуму, вібрації, ультразвуку та інфразвуку, електричних та електромагнітних полів та іонізованого випромінювання. З цього трактування житла можна відокремити обов'язки елементи придатності, за будівельними стандартами. До них можна віднести: наявність опалення (якщо приміщення не опалюються, то існує загроза його руйнування та пошкодження сусідських квартир); розташоване у наземному поверсі; відповідність санітарно-гігієнічним вимогам. Отже, житло, яке забезпечує здорове середовище для проживання людини повинно в своїй структурі мати елементи обладнання для споживання житлово-комунальних послуг та використовуватися при наявності комунальних послуг. Наприклад, використання житла у багатоквартирному будинку без наявності опалення, водовідведення, перш за все, може привести к порушенню законних прав на безпечне проживання у житлі інших мешканців будинку. З цього випливає, що житлово-комунальні послуги не можуть розглядатися, як універсальні послуги, які характеризуються цивільним законодавством, та отримуються при згоді споживача на їх отримання, з можливості припиняти, змінювати правовідносини в сфері надання житлово-комунальних послуг.

Житлово-комунальні послуги мають змішану правову природу, можна стверджувати у цій правовій дефініції має прояв елементи публічного та приватного права. Ця послуга має обов'язків характер, оскільки її функціональне призначення є збереження житлового фонду.

Тому, при розгляді питання про захист прав споживачів в сфері житлово-комунальних послуг необхідно враховувати те, що застосовувати до цих правовідносин будь-які способи цивільно-правового захисту прав та інтересів споживачів, зокрема визначені ст. 16 ЦК України, розділом II Законом України «Про захист прав споживачів» не можливо. Справа в тому, що застосовувати такий спосіб захисту прав, як відмова від комунальної послуги не завжди можливо. Оскільки, законодавством встановлена низька вимог до житла, які і формують придатність житла для проживання, така послуга як опалення є необхідною умовою для визнання житла придатним для проживання. Ще одна проблема виникає, коли споживач бажає змінити договірні правовідносини з виконавцем житлово-комунальної послуги. У такому випадку, теж здійснити це права споживача дуже складно, тому що в Україні житлово-комунальні послуги надаються підприємствами монополістами, які укладають з споживачами лише типовий договір про надання житлово-комунальних послуг. Все це вказує на особливість захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг.

На підставі вищевикладеного можна запропонувати наступні висновки, захист прав споживачів житлово-комунальних послуг – це система дій суб'єктів-споживачів із захисту своїх прав та інтересів, які мають спеціальну форму реалізації.

*Анучина Л.В., Стасевська О.А., Уманець О.В.
м. Харків, Україна*

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ СТУДЕНТСТВА ЯК ОДНА З ПІДВАЛИН ДІЄВОСТІ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ

Сучасні реалії буття українського суспільства актуалізують проблему створення механізмів правової відповідальності. Їх функціонування є іманентним й атрибутивним чинником життєздатності громадянського суспільства, формування якого сьогодні постає на рівні мети нової національної ідеї українства.

Складність шляхів створення таких механізмів детермінує не тільки необхідність активної правотворчої діяльності. Громадянське суспільство, відзначене осягненням суспільних норм буття як атрибутивних і іманентних, потребує формування активної громадянської позиції індивіда на ґрунті їх інтеріоризації, визнання верховенства Закону. У контексті сучасної вітчизняної культури закон набуває статусу не тільки метакатегорії юридичної науки, а й статусу Закону як архетипу, який